عوامل سریال «عشق کوفی» در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

دوقطبی دربهدر آرزوهای هنرمندان را به باد می‌دهد

عاطفه جعفری
خبرنگار گروه فرهنگ

«عشق کوفی، فقط روایتگر یک قصه عاشقانه در کوفه سال ۶۱ هجری نیست و قرار است ماجرای آن به وقایع کربلا و شهادت سیدالشهدا(ع) متصل شود. سازندگان «عشق کوفی» از واقعه اصلی کمی فاصله گرفتند تا علت واقعه عاشورا را در متن اجتماع آن دوره نمایش دهند. البته این طریقه مرسومی ارروایت کردن آن دوره تاریخی است و در ادبیات داستانی هم کتابی مثل «نامیرا» را داشتیم. نویسنده کتاب نامیرا در خلال حریان اصلی داستان، عشق شکل گرفته میان دو جوان مسلمان را نیز نشان می‌دهد که هر دو معجب عیالی و اولاد او هستند ولی آنها نیز در این مسیر و در شرایط غیرالوده قدمه چار تردیدهایی می‌شوند که در نهایت باید برای راه‌حلی پیدا کنند. داستان‌هایی شبیه عشق کوفی و نامیرا، مثل داستان‌های امروز ما نیز است و آدم‌هایی در مرز ایمان و تردید. به‌بهانه پخش این سریال به سراغ محمدحسن آخوندپور کارگردان، یزدان محمدکاظمی نویسنده و نادر سلیمانی بازیگر این سریال رفتیم و درمورد روند تولید این سریال گفت‌وگو کردیم.

III

ایده اولیه این سریال و قصه‌ای که به آن پرداخته شد، از کجا شکل گرفت؟ در سریال عشق کوفی سراغ آن بخشی از فضای اجتماعی سال‌های ۶۰ و ۶۱ هجری و مشخصا شهر کوفه رفتید که پیش از این در سریال‌های دیگر کمتر دیده بودیم. این طراحی فضای اجتماعی آن سال‌ها، چه مشخصه‌ای داشت و دیگر اینکه چه کارکردی برای امروز ما دارد؟

یزدان محمدکاظمی: من و خانم رامحمدی سال‌ها پیش دوروزه را نوشتیم. درباره ایده اولیه و محوری سریال عشق کوفی باید بگویم که چندین سال قبل دوروزه کابین سریال را کار کردیم با استخراج اتفاقات و اتفاقات عجیبی که افتاده، امکانش فراهم شده است. نویسندگان متعددی سعی کردند که داستان عشق یک پسر علوی با دختری عباسی ملک را در بحبوحه ماجرای عاشورا بنویسند. موقعی که ما با آن مواجه شدیم، برای خود من فضای قابل لمسی نبود؛ اینکه نسخه اراله کرده بودند که فرم را پر کنند اما نسخه‌ای که پشت و دوربین می‌گذاشتند که نتیجه‌اش می‌شد یک دختر و پسری عاشق هم شوند. تقریبا تمام عشق و عشق در یک نگاه و لحظه بود که برای خود من قابل باور نبود. ما باید پروسه این مسیر عشق رانشان می‌دادیم. درواقع باید می‌گفتیم چطور باید این حجر از اختلاف عقیده در یک برهه مهم تاریخی، این دو مسلک کنار هم قرار می‌گیرند و با هم زندگی را شروع می‌کنند. مهم‌ترین چیزی که کنار این ماجرا وجود می‌آمد، تاثیر این پسر شیعه و این دختر عثمانی بر هم بود. اگر طبق فیلمنامه‌نویسی قدیمی خواستیم پیش برویم، باید این طور نشان می‌دادیم که این شیعه بهترین تاثیرات را دارد و هیچ گاه پایش نمی‌لرزد و آن طرف هم برعکس. ما روی این کار کردیم که چطور می‌توانیم از اتفاقات سیاسی-اجتماعی کوفه آن زمان استفاده و تاثیرات این دوقرقه بر یکدیگر را نشان دهیم. درواقع دغدغه اصلی ما بستر سیاسی-اجتماعی آن زمان کوفه بود که به‌نظرمه به‌حال حاضر ماشباهت‌های نزدیکی دارد. به‌عنوان مثال، الان هم ما دچار سردرگمی هستیم که حق و باطل کدام است؟ آن زمان هم کامه‌ایی برایشان وجود داشته، همین مساله را داشته‌اند. در دیالوگی خانم زنگانه (نقش سامیه) به میثم تمار می‌گوید چیزی بگو که امام دلش بلرزد و به اینجا بیایید! او هم در جواب می‌گوید اگر تو اسمش را امام می‌گذاری، او بهتر از تو می‌داند که کی باید بیاید و چه کار کند.

معمولا این جنس آثار تاریخی را می‌توان در قالب نقد تئاتر هم اجرا کرد. ضمن اینکه ما سریال‌های بزرگ تاریخی ازجمله سریال امام علی(ع) را داشتیم که در بنای اولیه خود قرار بود تله‌تئاتر باشد. بنای اولیه شما در سریال عشق کوفی چه بود؟ آیا از ابتدا می‌خواستید یک سریال تلویزیونی با تمام ابعادی که یک کار با بودجه‌ایش می‌طلبد، بسازید یا اینکه قرار بود فیلم سینمایی باشد و بعد سریال از دل آن استخراج شد. این را از این جهت می‌پرسم که در ایام جشنواره شنیدیم که قرار است نسخه سینمایی این سریال هم پخش شود.

حسن آخوندپور: از همان ابتدا که من فیلمنامه را گرفتم و مطالعه کردم، صحبت از سریالی ۱۴، ۱۳ قسمتی بود که در پروسه نگارش و تولید به ۱۵ قسمت رسید. هیچ گاه صحبت از تله‌تئاتر و نمایش نبود. در میانه کار با توجه به ارزیابی که ما صحابان کار داشتند احساس کردند که یک نسخه سینمایی می‌تواند برای جشنواره فجر امسال بین آثار سینمایی جشنواره قرار گیرد. برنامه‌ریزی این کار به آن ترتیبی که بایست می‌بود پیش نرفت، به‌خصوص که سکانس‌های خارجی ما در آبادان فیلمبرداری کردیم، یعنی بخش زیادی از سکانس‌های مربوط به نسخه سینمایی، سکانس‌های خارجی، نینوا، کربلا و اینها بود که ما باید در آبادان می‌گرفتیم و در آخر پروژه بود. زمانی که ما برای فیلمبرداری رفتیم، به باران و سیل در دشت های آبادان برخوردیم که برنامه ما را به هم ریخت و نتوانستیم پلان‌های مربوط به نسخه سینمایی را ضبط کنیم، بنابراین در آبادان هم سکانس‌های سریال را فیلمبرداری کردیم. فیلمبرداری سکانس‌های مربوط به نسخه سینمایی تا ۱۵ بهمن طول کشید و بنابراین مهلت جشنواره را از دست دادیم. ابتدا یک نسخه اراله کرده بودند که فرم را پر کنند اما نسخه‌ای که پشت و دوربین می‌گذاشتند که نتیجه‌اش می‌شد یک دختر و پسری عاشق هم شوند. تقریبا تمام عشق و عشق در یک نگاه و لحظه بود که ما باید در آبادان می گرفتیم و در آخر پروژه بود. زمانی که ما برای فیلمبرداری رفتیم، به باران و سیل در دشت های آبادان برخوردیم که برنامه ما را به هم ریخت و نتوانستیم پلان‌های مربوط به نسخه سینمایی را ضبط کنیم، بنابراین در آبادان هم